

• Uvod • Bol • Zaduha • Umor • Palpitacije • Omaglice i nesvijest

Uvod

Niti jedan simptom sam za sebe ne ukazuje nepogrešivo na bolest srca. Neki simptomi upućuju na mogućnost da se radi o bolesti srca, dok nekoliko simptoma zajedno može dati gotovo sigurnu dijagnozu. Doktor počinje dijagnostički postupak razgovorom (anamnezom) i fizikalnim pregledom. Testovi uglavnom služe za potvrdu dijagnoze, za procjenu težine problema (stanja) i planiranje liječenja. Ipak, ponekad čak i ozbiljne bolesti srca nemaju simptome sve dok ne dosegnu kasni stadij. Sistematski liječnički pregledi ili posjeti doktoru iz nekog drugog razloga mogu otkriti takve srčane bolesti bez simptoma.

Simptomi bolesti srca uključuju neke vrste boli, zaduhu (dispneja), umor, palpitacije (osjećaj polaganog, brzog ili nepravilnog rada srca), lagane glavobolje i nesvjestice. Ipak, ti simptomi ne moraju nužno upućivati na bolest srca. Npr., bol u prsnom košu može upućivati na bolest srca, ali isto tako može upućivati na bolest dišnog ili probavnog sistema.

BOL

Kada mišić ne dobiva dovoljno krvi (stanje zvano ishemija), nedovoljna količina kisika i previše nakupljenih otpadnih produkata izazivaju bol poput grčeva. Angina, stiskanje i osjećaj pritiska u prsnom košu su posljedica nedovoljne opskrbe krvlju srčanog mišića. Tip i jačina boli, kao i osjećaj neugode značajno se razlikuju od osobe do osobe. Neki ljudi s nedovoljnom opskrbom krvi uopće nemaju bolove (stanje zvano tiha ili nijema ishemija).

Ako je dotok krvi u ostale mišiće premalen, posebno u listove nogu, ljudi obično osjećaju stiskanje i opterećujuću bol u mišiću tokom fizičkog napora (klaudikacije). Perikarditis, upala ili ozljeda opne koja obavija srce (perikard), izaziva bol koja se pogoršava pri ležanju a popušta pri sjedenju i nagnjanju naprijed. Tjelesna aktivnost ne pojačava bol. Udisanje ili izdisanje može pojačati ili smanjiti bolove jer se može pojaviti pleuritis, upala opne koja obavija pluća (pleura).

Kad se arterija počinja cijepati (disekcija) ili pukne (ruptura) može se osjetiti oštra bol, koja se pojavljuje i prolazi sasvim brzo, neovisno o tjelesnoj aktivnosti. Ponekad velike arterije mogu biti ozlijeđene, pogotovo aorta. Rastegnuti, napuhnuti dio aorte (aneurizma) može naprsnuti, ili unutarnja ovojnica može napuknuti, omogućavajući krvi da prodre između slojeva aorte (disekcija aorte). Ta događanja izazivaju naglu i jaku bol, koja se može pojaviti i nestati ostavljajući u arteriji oštećenja kao razderotine ili može doći do istjecanja krvi izvan normalnih putova. Bol koja potiče od aorte osjeća se u stražnjem dijelu vrata, između lopatica, u donjem dijelu leđa ili u truhu.

Valvula između lijeve pretkomore i lijeve komore može se izbočiti natrag u lijevu pretkomoru za vrijeme kontrakcije lijeve komore (prolaps mitralne valvule). Osobe s tim stanjem obično imaju kratke epizode probadajuće boli. Bol se obično javlja ispod lijeve dojke, a ne ovisi o položaju i tjelesnoj aktivnosti.

DISPNEA (Zaduha)

Zaduha (dispneja) je čest simptom zatajenja srca. Zaduha je posljedica zadržavanja tekućine u zračnim prostorima pluća. To stanje nazivamo plućna kongestija ili edem pluća. U osnovi taj je proces sličan utapanju. U ranim stadijima zatajenja srca zaduha se može javiti samo tokom tjelesne aktivnosti. Kako se zatajenje srca pogoršava, osjećaj nedostatka zraka javlja se pri sve manjoj aktivnosti, sve dok se ne javi pri mirovanju. Zaduha se javlja uglavnom pri ležanju, jer se tada tekućina razlije po plućima. Pri sjedenju, gravitacija uzrokuje nakupljanje tekućine na bazama pluća, što je za bolesnika manji problem. Noćna dispneja je zaduha koja se javlja prilikom ležanja tokom noći, a zauzimanje sjedećeg položaja bolesniku pomaže.

Zaduha nije ograničena samo na bolesti srca. Pri plućnim bolestima, bolestima dišnih mišića ili bolestima živčanog sistema koje su povezane sa disanjem također se u bolesnika može javiti nedostatak zraka. Bilo koji poremećaj koji narušava normalnu, osjetljivu bilancu između dopreme i potrebe za kisikom, kao što je npr. nedovoljna sposobnost prijenosa kisika kod anemije ili povišeni ukupni metabolizam tijela zbog pretjerano aktivne štitne žlijezde, može uzrokovati zaduhu.

UMOR

Pri nedovoljno učinkovitoj crpnoj funkciji srca krvni protok u mišiće može biti nedostatan tokom tjelesnog napora, uzrokujući osjećaj slabosti i umora. Simptomi su obično vrlo mali. Kompenzacija (nadoknada) se postiže postupnim smanjenjem aktivnosti, ili pak ljudi okrivljuju godine za te simptome.

PALPITACIJE

Ljudi obično ne osjećaju rad srca. Ipak, pod nekim okolnostima, čak i kod zdravih, npr. za vrijeme napornog fizičkog napora ili kod dramatičnog emocionalnog doživljaja, ljudi mogu postati svjesni rada srca. Tada mogu osjećati vrlo snažne, brze ili nepravilne srčane otkucaje. Doktor može potvrditi te simptome provjerom pulsa (bilo) i slušajući srce stetoskopom položenim na prsni koš. Jesu li palpitacije znak bolesti srca ovisi o odgovorima na mnoga pitanja, kao npr. što dovodi do njih, jesu li počele naglo ili postupno, kolika je frekvencija srčanog rada, te da li i što djeluje da se rad srca čini nepravilnim. Palpitacije, koje se javljaju zajedno s drugim simptomima, kao npr. sa zaduhom, bolovima, slabošću, umorom ili nesvijesticom, vrlo su vjerojatno posljedica poremećaja srčanog ritma ili ozbiljne srčane bolesti.

OMAGLICE I NESVIJEST

Nedovoljni protok krvi zbog poremećaja srčanog rada ili nepravilnog ritma ili slabe sposobnosti crpne funkcije srca može uzrokovati omaglice, malaksalost ili nesvijesticu. Ti se simptomi također mogu javiti pri bolestima mozga ili kičmene (leđne) moždine, ali ne moraju uvijek imati ozbiljan povod. Npr., vojnici mogu pasti u nesvijest ako stoje mirno kroz duže vrijeme. Uzrok nesvijesti je neaktivnost mišića nogu, koji inače moraju biti aktivni kako bi se krv vratila u srce. Snažne emocije ili bolovi, koji aktiviraju dio živčanog sistema također mogu uzrokovati nesvijest. Doktor mora razlikovati nesvijesticu prouzročenu srčanim bolestima od epilepsije, pri kojoj je poremećaj rada mozga uzrok gubitka svijesti.